

VIGRED

≡ DEKLIŠKI LIST ≡

LETO IV. V LJUBLJANI, 1. AVGUSTA 1926. ŠTEV. 8.

Cilj in pot.

B. N.

„V sesterski (bratski) ljubezni, enega srca,
ene misli korakaj naša četa za istim Ciljem!“

(Iz cerkvenega govora Dr. Rožmana ob priliki ljubljanske ekspoziturne prireditve 27. junija 1926
v cerkvi sv. Jožefa.)

Šumeče skrbi vsakdanjega življenja, sto in sto drobnih vlakenc, ki nas vežejo na svet, nam zasiro jasen pogled na naš cilj. Le redkokdaj proniknemo meglo in oblake, ki ga zastirajo. In vendar: moramo skozi in preko, kvišku! Dežela onkraj zvezd je svetlo ozadje zemeljskemu delu. In kaj bi bilo naše delo brez tega zornega, jasnega, svetlega ozadja?

Uganka — brez rešitve.

Vprašanje — brez odgovora.

Senca — brez luči.

Imamo Cilj!

In pot do tja?

„Jaz sem pot, resnica in življenje.“

Ta Pot vodi samo naprej, kvišku!

Poznamo Pot!

In sredstva?

Resnica in Življenje.

Sam nam jih nudi Gospod, ko nam podarja Sebe.

O, naša sesterska ljubezen!

Ne mrzla vljudnost, nego odkritosrčna notranja in vnanja milina, krotkost, požrtvovalnost, nesebičnost, odpoved, dobrota. Vse nas obvlada taka ljubezen in nam z magnetično močjo uklanja srca drugih, ki jih hočemo le osrečevati.

Dobrota tihih misli je, ki premaguje maščevalnost, jezo, sovraštvo.

Dobrota blagih besed je, ki rada popušča, četudi je v pravici, ki rada odpušča, toda resno brani čast odsotnih.

Dobrota v poslušanju je, ki rada prenese grajo, ker jo je zaslužila, ki zna z mirnosljo poslušati vzdih bolnika, brezsmotno čebljanje nerazsodnega otroka in ne odreče pozornosti slabotni starki, ki že morebiti desetič toži svoje gorje.

Dobrota v tolažbi je naša sesterska ljubezen. Ne znamo tolažiti, a ljubezen, sesterska ljubezen, nam narekuje. Sesterska ljubezen je sladka. Kjer mislimo, da jo delimo, jo mnogo bolj same prejemamo. Čim več delimo, tem več prejemamo.

Sesterska ljubezen, spajaj naša srca v eno!

„Vzeta je Marija v nebo!“

Janko Poljanšek.

*Na perotih božje moči
pohitela k zarji si zlati
in še dalje... Ljubljena Mati,
cerkvi vodnica!*

*Nepopisno lice žari,
ko se dvigaš rajskovesela,
da boš prvi venec prejela,
Mati — Devica...*

*Glej, vesolje tiho slrmi,
veličastni čakajo dvori — —
Zabučijo angelski zbori:
»Zdrava, Kraljica!«*

*Čuj, devic te vojstvo časti
in s teboj veliča Gospoda! —
Ti nas vodiš, Duhu posoda,
vsem Pomočnica!*

Nekaj misli o vztrajnosti.

Dr. p. Roman L. Tominec, O. F. M.

Ozka steza, ki vodi do uspeha, je trnjeva pot vztrajnosti. Ta res zelo redka lastnost je sad dobro vzgojene volje, ki hoče enkrat spoznano pot kljub vsem oviram tudi prehoditi. Nespametno bi bilo trditi, da vsakdo lahko postane odličen pesnik, pisatelj, umetnik, učenjak ali znamenit zdravnik, ni pa nespametno trditi, da so vsakemu odprta vrata v lepšo bodočnost, v blagostanje, k sreči, zunanji in notranji, če ima dovolj odločno voljo, da izpelje dobro in do podrobnosti preudarjen načrt kljub zaprekam, ki ga čakajo od strani prijateljev in znancev, neprijateljev ali tudi od zelo ljubljenih svojcev.

V starih legendah sem bral globoko resnico. Ko je Bog človeku delil darove in potrebna svojstva, da bi brez prevelikih nevarnosti lahko odšel v daljino in še neodkrito deželo bodočnosti, je hotel usmiljen in dobrohoten angel pridejati še dar popolne zadovoljnosti. Bog pa ga je prijel za roko in mu zabranil. »Ne, nikar,« je dejal, »s tem bi mu pokazal pot do samoljubne in lene lagodnosti in zaprl že itak ozko steno napredka.« Legenda je to, nič več in nič manj. Zlato jedro resnice v nji se glasi: Da je prvi korak do lepše bodočnosti neka rahla nezadovoljnost sam s seboj in morda tuintam tudi z okolico. Seveda ni s tem rečeno, da moramo v sanjah gledati našo lepšo bodočnost vedno v rožnati dalji in tujini. O ne! Dela je doma dovolj in v nas samih toliko, da so vse sanje o rožnatih in bisernih daljinah le prijetne samoprevare. Tista rahla nezadovoljnost s samim seboj naj te privede do tega, da pričneš sama pri sebi misliti na zboljšanje ali da vsaj preudarjaš, zakaj si nezadovoljna, zakaj ni pravega veselja v tebi. Ko se dokoplješ sama ali s pomočjo drugih (morda dušnega vodnika) do tega spoznanja, potem pa na delo! Neumorno, neutrudno, dan za dnem! In nobene malenkosti ne zametavati, nobene stvari imeti za brezpomembno! Vse je važno, vsaka še tako majhna odpoved te privede bližje zaželenemu cilju. In ne ostati zvesta svojim najtišjim sanjam samo v solnčnih dneh, samo tedaj, ko se ti dozdeva, da ti vse odpeva in so ti vsi naklonjeni in ti hočejo lajšati pot. Vztrajnost, ki zasluži to ime, se uveljavi šele tedaj, ko nastopijo prvi neuspehi na novi poti, ko se pojavijo prve ovire, ko nam branijo pot naprej ne samo neprijatelji, ampak tudi naši ljubi in dragi, ko se nam zazdi, da je vse okoli nas temno, da ni nobenih zvezd več in da za nas ni več solnca. Tedaj vztrajati ob takih urah ostati svojem cilju zvest, to je pot do uspeha, to je genij vztrajnosti.

Seveda pa zahteva isti genij, da ne pripustimo kljub vsem nepri-likam nobene trpkosti v naš značaj, zakaj tedaj bi doseženi uspeh mogoče povsem izgubil na vrednosti.

Sestra, vztrajnost je umetnost, znati ob dani priliki tudi čakati. »Premnogi ljudje,« pravi Longfellow, »ne dopuste, da bi se njihovi sklepi ukoreninili. Vsak hip jih potegujejo iz zemlje notranjosti, kakor otroci vsajene cvetice, da bi videli, če so že kaj zrasle.«

Delo in vztrajnost, vztrajnost in delo in veselo, neomajno upanje vodi do uspeha. Sestra, tudi zate ni nobene druge poti.

Naša stara mamica.

Dr. F. Colbric. — Vivoda Z.

V dolgih zimskih večerih sem listal v raznih družinskih pismih. Čitam, čitam, in glej! V noči, dolgi in težki je prišlo razjasnjenje; jasno mi je postalo marsikaj prej nerazumljivega. — — —
»Morem li v težkih trenutkih življenja upati na pomoč in nasvet drugega? Nespamet. Vsak je sam svoje sreče kovač. Le moliti more drugi zame, drugega nič.

Kako naj se mož oboroži za svoj resni korak v življenju, ko si izbira družico za življenje? Popolnoma naj se vda oni veliki in čisti ljubezni — a razum naj mu bo vodnik.

Kako najdeš v življenju srečo?

Glej v pomladi pestro cvetje, v solnčnem maju zeleneče polje, v poletju vriskajočo mladino in v jeseni zorečo vinsko trto! Opazuj, veseli se in ne išči nič drugega! To je življenje, to je sreča.“

In v meni vstane spomin, lep in topel na njo, ki je to napisala. Pa glej! Žena, ki je vse te misli položila v svoja pisma, počiva že pol stoletja pod zemljo.

Bila je to moja stara mati.

Še se spominjam njenih plemenitih potez z visokim čelom, njenega toplega, mehkega glasu in njene angelske dobrote, ki si je popolnoma osvojila moje srce. A daleč, daleč je že temu, ko je ugasnilo njeno življenje. In glej, neskončna škoda je to, da človek tedaj, ko gre že skozi vse trpljenje življenja, ko preroma vso trnjevo pot, da mu tedaj ni usojeno, da bi pil iz živega studenca modrosti in nesebične ljubezni. To bi bil pač raj na zemlji.

Moja prva otroška leta so bila temna in težka. Nisem bil še trileten deček in že mi je nenadoma umrl oče in je zapustil vdovo s šestimi sirotami in brez premoženja. S kruto roko je bilo bičano življenje moje uboge matere. Vse prestano trpljenje je povzročilo, da se je ubožici omračil um. Smrt jo je rešila, nam pa vzela drago mamico. Šest sirot, majhnih in nepreskrbljenih je plakalo ob njenem temnem grobu. Kdo bo pač poslej skrbel za sirote in jih vzgojeval? Kdo jim nadomestil varstvo očetovo, kdo jim odstopil košček tople ljubezni materinske?

Odrpelo se je sirotam plemenito žensko srce in objelo vse s toplo ljubeznijo. Žena, ki se nam je popolnoma posvetila, je bila moja stara mamica.

Veš li ti dobra, stara mamica, ki nosiš že šest bridkih križev na izmučenih ramah, kako težko breme si si naložila s tem, ko si se zavzela za nas, sirote? Se li še spominjaš, kako težko in odgovornosti polno je vzgojno delo? V tebi ni več mladosti, bridkost življenja ti je vzela mnogo moči in ti zarisala na visoko čelo globoke gube, na glavo pa ti je položila kito sivih las. Svoje težke naloge, svoje velike žrtve se je mamica dobro zavedala, saj je tako dobro vzgojila dva sinova in dve

hčerki. Ko so bili vsi preskrbljeni in je umrl stari oče, se je preselila na deželo, da bi tam preživela mirno in tiho svoja zadnja leta.

Pa glej, mamica, kako drugače je Vsemogočni preukrenil tvojo življenjsko pot. Kot stara ženica boš zopet začela živeti v otroški sobi in sirotam, ki so ti vzele mir na tvoje stare dni, si darovala svojo ljubezen.

Ako danes premišljam način, kako nas je stara mamica vzgajala, tedaj se moram čuditi, s kako odločno in vztrajno voljo je vodila našo vzgojo. Odločnost in vztrajnost, to sta dve čudoviti besedi pri vzgoji. Stara mamica je bila tako odločna, da nismo črhnili niti besedice, kadar nam je kaj zapovedala. Svojim vzgojnim načelom je bila zvesta do skrajnosti. Pri njenih prepovedih in zapovedih ni odločevalo razpoloženje; kar je spoznala, da je pravo in dobro, tega se je držala in to smo morali storiti, kakor včeraj, tako danes, kakor danes, tako jutri. V tem se ni dala pregovoriti, četudi je vedela, da nam otrokom marsikako povelje ni bilo všeč, da se z našimi željami ni strinjalo. Popustljivost umiri vojsko, ki vlada v otroški sobi; ampak oni, ki popusti mora biti vedno otrok, nikoli ne vzgojitelj.

Vprašali so nekoč majhnega dečka: „Ubogaš svojo mater?“ Porednež odvrne: „Kadar je huda, jo ubogam jaz, drugače pa uboga ona mene.“ To je pač žalostna slika slabotne matere in kričeče nasprotje one prave metode, ki jo je imela moja energična in konsekvantna stara mamica.

Dobro je vedela stara mamica, da so le tedaj doseženi uspehi v šoli, ako gresta šola in dom roko v roki. Vzgojno delo učiteljevo je znala podpirati in pospeševati in temeljito šolsko izobrazbo je visoko cenila. Do učiteljev nam ja vcepila spoštovanje in hvaležnost. Od časa do časa je sama vprašala pri vzgojiteljih, kakšno je naše vedenje v šoli in koliki so učni uspehi. Strogo je pazila na to, da smo naloge spisali natančno in snažno. Ob prostih dneh je vedno veljalo pravilo: „Najprvo delo, potem igra“.

Ko sem prvo leto hodil v šolo, sem dobil nekoč v verouku dve. Nič hudega sluteč sem prišel domov in prosil mamico kruha. Mesto da bi dobil južino, sem slišal kratko, a jedrnato in ostro pridigo o moji lahkomišelnosti in nepazljivosti v šoli in godrnjajoči želodec ni tisti dan prišel do svojih pravic. Zapomnil sem si dobro ta dogodek, ki je izvrstno učinkoval.

Nekoč je rekel neki plesni učitelj, da se pride z enim poklonom lažje skozi množico, kakor z dvojnim sunkom rok; pogovor pa pravi, da si s prijaznostjo lahko pridobiš ves svet. Tudi stara mamica nas je ob vsaki priliki navajala do prijaznega in ljubeznivega vedenja.

Še natančno se spominjam mesta, kjer me je pred 36 leti srečal moj součenec prvega razreda osnovne šole in me prijazno pozdravil. Seveda, meni se ni zdelo vredno, da bi mu odzdravil. Zakaj mi je ostal ta dogodek tako živo v spominu? Zato, ker je šla z menoj moja stara mamica in me ostro posvarila, ker nisem vrnil tovarišu pozdrava.

Nekoč mi je dal moj součenec majčken kovčeg, da bi se z njim doma igral. Mamica ga je ugledala in mi velela, naj ga takoj nesem onemu součencu nazaj. Vse prošnje in solze niso nič pomagale — kovčeg sem moral vrniti. Stara mamica se je pač bala, da je oni deček prišel po nepoštenem potu do igrace, ali jo pa odnesel brez vednosti staršev.

Vestnost in poštenost sta tako nežni rastlinici, da se nikoli prehitro in preskrbno ne vsejeta, vzgajata in čuvata v otroškem srcu.

(Dalje prih.)

Kraj miru.

Fransjo Neubauer.

*Stiskala me je žalost ljuta
da v grozi diha sem iskal,
kot riba, ki jo iz potoka
na suho ribič je zagnal.*

*Ni zadovoljstva, ni pokoja
na zemlji tej nikdár, nikjer!
Ah, kje po dnevih težkih, burnih
m.an preživel bi večer?...*

*V zvoniku se je zazibálo,
zapelo resno nad menoj:
vprašanje v prsih je zastalo
in vedel sem, kje mir je moj!*

Od srca do srca

(Pomenki z gospo Selmo.)

Odgovori na pisma.

Trs, ki ga veter maje. Oprosti, draga; iz Tvojega pisma niti ni razvidno, če si že postala »drug človek«. Če Ti je pač že vzšla lučca in si prišla do notranjega razsvetljenja, kaj prav za prav hoče katoličanstvo z besedo »otrok božji«; če si že našla pot k Očetu; če Ti je Kristus že postal Pot, Resnica, Življenje; če je v Tebi oživila sramežljivost pred vsem, kar je nizkotnega, prostaškega, pred vsako mislijo, besedo in pred vsakim dejanjem, ki skruni čast otroka božjega? Ali Ti je Kristus in tiho občevanje z Njim vrelec moči za vsakdanje boje, da se oprostiš suženjstva? — Da bi se morala zaradi tega odtujiti svojem? In morebiti celo moliti: »Bog, zahvalim Te, da nisem taka...?« Pomisli to-le: Zgodila se je železniška nesreča. Desetorice ponesrečenec kličejo na pomoč in zdihujejo pod razvalinami. Edini, ki je ostal nepoškodovan, močan mož, pa se veseli odstrani z mesta nesreče, češ, pa sem odnesel zdravo kožo, kaj me brigajo drugi. — Ali je to človek? — Ostani torej in pomagaj svojem, saj spadaš k njim! — Poročaj prav kmalu!

Dušica. Prav si storila! Uprav v takih slučajih ne smemo ničesar ukreniti proti občutju svoje notranjosti. Saj si bila vedno zvesta. Gotovo se bo stvar prav preokrenila. Glas v notranjosti je glas božji. Ne žaluj in ne misli, da si kaj zamudila! Le, če bi bila kaj storila iz nepravlega namena, bi si morala očitati. Ker si pa dobro in prav mislila, bo še vse prav. — Oglasi se še!

Tiha solza. Hvala Bogu! Veselim se s Teboj, da si se vsaj toliko umirila. Rada pa verjamem, da se stvar ne dá tako hitro pozabiti, zlasti še, če čutiš v sebi duševno in tudi praktično zmožnost za zakonski stan. Naj ti spomin na prevaro ne bo neprodiren zid, s katerim si se obdala! Bog je morebiti poslal to preizkušnjo zato, da Te tembolj pripravi za ono mesto v življenju, ki ga po njegovi volji moraš izpolniti. Bodi pripravljena slej ko prej na visoke in lepe

dolžnosti! Bodi si svesta odgovornosti polne resnobe, ki je bistvo zakonskega stanu! Najplemenitejše, najnesebičnejše moči Tvojega bistva so tu potrebne. Toda kakor doslej, varuj tudi nadalje svoj dekliski ponos, svojo deviško čast! Če pa bi nikdo več ne križal Tvojega življenskega pota, ki bi Te zaželel in Ti nudil ono, kar moraš zahtevati zaradi svojega verskega prepričanja, zaradi svoje in svoje bodoče družine sreče: potem vеди, da najdeš tudi izven zakona bogato življenjsko vsebino. Na noben način pa Te ne smem videti v vrstah onih, ki se izpostavljajo in žele dopasti za vsako ceno. Nemci imajo točno besedno igro: Sie wollten gefallen, sie hat gefallen und sie ist gefallen. Saj me razumeš, kaj — ne? — Pozdravi Marijo Višarsko prav iskreno tudi v mojem imenu; tik pred izbruhom svetovne vojne sem bila zadnjič pri Nji. (Že mi je pretela internacija, pa sem še odnesla zdravo kožo). Oglasi se zopet kmalu!

Uničena. Trpkost, pesimizem in užaljen ponos gleda iz vsake vrstice Tvojega pisma. Razumem, da Te je do tega pripeljal res žalostni položaj, v katerem se nahajaš. Vendar tako obupno še vendar ni. Dokler imaš še dom, dobro mamico in sestre, Ti ni treba obupavati! Prvo vprašanje je, če si se do dobra pozdravila. Če ne, nikar ne sili z doma! Saj veš, kaj je služba, ker si to sama izkusila. — Če si pa popolnoma zdrava, potem pa naj Ti ne bo žal »brezpomembnega zapravljanja papirja«! Ali si že spisala 37 prošenj in prav tolikokrat brezuspešno pritisnila na kljuko raznih šefov? Ena mojih varovank je to, ki je dosegla menda rekord v pisanju prošenj, a niti danes še nima službe, je brez svojcev in se preživlja — veš, da gotovo zelo skromno — s krpanjem perila in mašenjem nogavic. — To ti povem v tolažbo, morebiti Ti bo lažje, ko izveš, da še ena (morebiti Tvojih sošolk) uprav toliko trpi kot Ti. — Seveda, če mi sporočiš, za katero stroko se zani- maš, prav rada pomagam, če morem. Dotlej

pa prav toplo sočustvujem s Teboj in Te iskreno pozdravljam.

M. P. — B. Tvoje vprašanje sem oddala naši zdravnici in Ti sporočim odgovor, ko ga dobim.

Velika solza. Malo me je že res skrbelo, če nisi ubrala iste poti kot mnoga druga dekleta v Z. Hvala Bogu, da ni res! Veseli me, da si se vsaj malo privadila tujini. Prav lepo opisuješ življenje v društvu. Ali ne bi mogla pritegniti novodošle v Vaše društvo? Daj, piši mi, ko sama vidiš, kako bi se jih dalo obvarovati! Imam znanca v Z. in bi morebiti skupaj z njimi našli od-

pomoč. Tebi pa še prav posebno naročam: ostani pridna in poštena, da tudi od Tebe kdaj ne izvem kaj slabega! — Pesemco sem oddala v uredništvo! — Do zopetnega pisma: Bog s Teboj in nebeška Mamica.

Ina. Veselim se s Teboj, da si dobila službo. Glede plače se obrni kar na gospodično, ki Ti je službo preskrbela, ta Ti bo vedela najbolje svetovati. Dvomim pa, da bi bila toliko kakor mi naštevaš. Izposlovala sem Ti pri dobri gdčni učiteljici, da je poravnala Tvoj račun pri »Vigredi«; torej imaš plačano do novega leta. Če se preseliš, sporoči upravi naslov, meni pa poročaj, kako si zadovoljna. Bog živi!

Čuvaj se!

Tine Debeljak.

*Slavček moj, čuvaj se,
lak lepo ne pevaj!*

*Ah, to biserno čebljanje,
vzelo ti bo še letanje —
čuvaj se!*

*Lepa roža, čuvaj se,
rdeče lak ne sevaj!*

*Ah, nikar tako ne cveti,
vsak te hotel bo imeti —
čuvaj se!*

*Lepo dekle, čuvaj se,
s smehom ne ogrevaj!*

*Ah, ta mehka, rdeča lica
so kot roža, slavec-ptica —
čuvaj se!*

Skulptura ali kiparstvo.

Slavko Savinšek.

Pravzaprav bi morali v naslovu napisati mesto skulpture: plastika. Ker pod pojem skulptura spadajo vse umetnine, ki so izdelane iz trdega materiala, tedaj tudi oltarji, kelihi, svečniki, prstani itd., dočim se hočemo mi pečati v tem sestavku predvsem s kiparstvom ali plastiko, to je z ono panogo upodablajoče umetnosti, ki iz pripravne trdne tvarine izdeluje postave človeških in živalskih teles v lepi obliki.

Zanimata nas predvsem tedaj človek in žival. Pa tudi ta dva ne v enaki meri. Ker naloga kiparske umetnosti ni samo izdelovanje lepih teles iz raznih snovi, ampak izraz telesa. Tega pa ni brez življenja in odražanja duše v njem. Zato tudi živalsko telo ne more imeti v kiparstvu enake veljave s človeškim, ker ni duše v njem. Pač pa more izvrstno služiti pri upodabljanju človeškega telesa, in sicer kot potrditev in podkrepitev značaja upodobljenega človeka, ali kot spopolnitev in usovršitev skupine, kot plemenit del celote.

Najlepša, največja umetnina je človeško telo. A ker Bog ni ustvaril samo mrtvega telesa brez duše, ampak je dal duši telo zato, da v njem živi in se pripravlja na svoje posmrtno življenje, nam mora biti jasno, da ni najvišja naloga kiparske umetnosti, izdelati, ustvariti kar najlepšo, najpopolnejšo obliko človeškega telesa, ampak predvsem najpopolnejšega človeka. Tega pa ni brez duše. Telo, ki je upodobljeno, mora živeti svoje življenje, četudi je iz mrtve, mrzle snovi, ki sama zase za naše oči ne živi. Skozi marmor, iz mrzlega bron, iz voljnega lesa mora dihati življenje. Slavni francoski kipar Rodin pravi: »Grdo je

v umetnosti samo ono, kar nima značaja, karakterja, to je tako, ki nima zunanje ali notranje resničnosti, kar je izumetničeno, iskano in izlizano, kar se brez vzroka smeji, kar je brez duše in resnice, vse, kar laže!« Zato je njegova »Starka«, kup kosti, ohlapne kože, popoln propad nekdanje telesne lepote, umetnina, ker vpije o minljivosti telesne lepote; zato je umetnina leseni kip italijanskega slikarja Donatella, ki predstavlja spokorjeno, staro Marijo Magdaleno, kjer živi na tem obrazu, v pokori in bičanju oslabelem, zavest zmage nad telesom, zmage duše nad materijo.

Kiparstvo ustvarja tedaj predvsem kipe, človeške postave in te družijo z živalskimi, ki jih mnogokrat tudi samostojno upodablja. Kot snov si jemljejo kiparji različen material, dragocen in preprost. Med dragocene štejemo predvsem zlato in slonovo kost, ki sta posebno v sedanjem času zelo redki kot snov kiparjem, ker sta predragi. Večina umetnikov dela v kamnu, največ v belem marmorju, v bronu, ki se da izborno topiti in ulivati, pa je kljub temu trpežen, dalje v mavcu, lesu in ilovici. Zadnje tri snovi so vrlo prikladne za modeliranje, ker so voljne in lahko obdeljive; niso pa trpežne in razen lesa ne služijo navadno za drugo, kot za osnutke, vežbe, okvire itd. Ponajveč se rabi v kiparstvu beli marmor, ker s svojo plemenito, malce na rumenkasto cikajočo barvo in zunanostjo, še največ sliči finesi človeške kože.

Pa ne samo kipe štejemo med proizvode kiparske umetnosti, ampak tudi reliefe. Dočim stoje kipi prosti, sami zase v polnem zunanjem obrisu, so reliefi iz ploskve se več ali manj dvigajoče človeške ali živalske postave, ki ne stoje prosto, ampak so neločljivo iz ploskve izrezani, izklesani. Zato so navadno manjši, toda ravno vsled tega prikladni za uprizorjanje skupin, ker imajo skupno ozadje, ker stoje kot celota, medtem ko ni prostostoječim kipom možno dati enotnega ozadja, ampak stoji vsak zase in še to večina vsak na lastnem podstavku. Vsled tega tudi redko najdete večje skupine kipov; število postav znaša večinoma največ tri do štiri, medtem ko so reliefi pripravljeni za uprizorjanje razvijajočih se dejanj, ker so vse osebe po skupni ploskvi med seboj zvezane v eno celoto.

Rekli smo že, da ni višek kiparske umetnosti najlepše oblikovano človeško telo, ampak predvsem lepo telo, ki vse govori o svojem notranjem življenju. Kip je moment življenja človeškega telesa in je narejen zato, da ostane še poznim rodovom. Zato mora vse telo biti upodobljeno harmonično, skladno z afektom, ki ga je umetnik hotel upodobiti. Pred nami ne sme biti uprizorjeno dovršeno dejanje, ampak dejanje, ki daje naši fantaziji možnost, da si razplete pričetek in konec tega dejanja. Kipar mora paziti, v katerem stanju bo dejanje zgrabil in uklesal v kamen, da bo kip sam zgrabil gledavca tako kot si je umetnik zamislil. V prvi vrsti mora biti kip upodobljen tako, da gledavca pred seboj nekako nagovori. Ne s kričječimi gestami, v razburljivem prizoru, ker to je naloga slikarstva, ki z uporabo barv, predvsem življenja oči slika življenje, ki ga je doživel umetnik, ampak mirno in dostojno, a obenem mogočno, zgrabljivo. Oči pri kipih ne govorijo mnogo, ker so brezbarvne, delujejo na gledavca samo s sencami pod naočnimi obrvmi, izbočeno očesno obliko in ličnimi kostmi. Zato mora govoriti vse telo, ne samo obraz, roke, noge, tudi trup, vsak del posebič, a vendar vse skupaj eno in isto, kar je hotel umetnik izraziti. Nekaka duševna zbranost mora biti izražena v kipu, oni veliki moment duše, ona tišina, preden se človek odloči za veliko dejanje, ali če je odločen, tisti trenutek, ko je duša zbrana v pričakovanju uresničenja in nastopa posledic njene odločitve. O vsem tem duševnem življenju duše mora govoriti telo z mrtvimi očmi. Zato lahko vidimo, da stoje kiparji

vedno pred težko nalogo, zato dobimo med številnimi kiparskimi izdelki vseh dob tako malo število res dobrih kipov, ki bi stali na višku kiparske umetnosti in v vsej veličini mirno in dostojno izražali gledavcu ono, kar je umetnik z upodabljanjem hotel povedati. (Dalje.)

V spomin.

Gusti M.

Leto dni je minilo, odkar sem zadnjič videla njo, svojo najboljšo prijateljico Adelo. Njeno lice je bilo blede kot marmor, trudne trepalnice so zakrile njene lepe, modre oči. Ležala je s sklenjenimi rokami na mrtvaškem odru, med šestimi visokimi svečami...

Letos sem jo zopet videla, zrla je vame z očmi kot bi mi hotela povedati mnogo, mnogo... prikazala se mi je v sanjah. Zjutraj pa sem se spomnila, da mi je ravno pred letom povedala zgodbo o svoji prvi ljubezni, zgodbo, po kateri je zablestela pred mano kot svetla zvezda, tako blaga je bila.

In le v njen spomin sem napisala te vrstice.

* * *

Bila je zadnje leto na učiteljsišču. Vživel se je že tako rekoč v svoj bodoči poklic; zapisala je v dnevnik: »Trdno sem odločena, delati hočem kot vzgojiteljica za narod, to je moj ideal...« Ni ga dosegla.

Bledica je legla zadnjo pomlad na njena lica, postala je še bolj tiha kot je bila poprej. V počitnicah sva se skupaj veselili in sanjarili; prišla je jesen, za njo zima, po zimi pa je obolela. Obiskala sem jo večkrat med njeno boleznijo.

Nekoč me je sredi pogovora vprašala:

»Ali poznaš inženirja Rakovca?«

Odprla je nočno omarico, vzela iz nje lepo šatuljo in mi pokazala zlato zapestnico:

»Glej, to mi je dal on za spomin.«

Ko sem ogledovala ta spominek, je nadaljevala:

»Odkrijem ti vse, česar nisem še nikomur. Večkrat je zahajal k nam, brat ga je uvedel v našo hišo. Lansko leto mi je poklonil to za piruhe. Da me ljubi, to sem do takrat le slutila, tedaj mi je povedal...

Ali ti ne veš, kako mi je postalo bridko... Bila sem prepričana, da me ljubi, toda vedela sem, da ga nikdar ne osrečim, nikdar... Spoznala sem, da sem že začula v srcu klic od drugod, začutila prav dobro, da je v meni kal nepremagljive bolezni. Da bi mu prikrila to, da se ne bi kdaj pozneje začutil le malo nesrečnega ob strani bolehnih žene, sem ga odklonila, zavrnila skoraj osorno.

Ne vem, kje sem vzela toliko moči, da sem mu mogla to povedati v obraz, saj mi je bil drag... morda je bila to tista velika ljubezen odpovedi, ki da človeku moč, da se odreče svoji sreči, samo da ohrani bližnjemu razočaranje...

Potrj je bil takrat, nesrečnega se je čutil; sedaj je že pozabil na vse ono, sedaj mi je morebiti še nekoliko hvaležen. Kmalu bo stopil z drugo pred oltar, jaz pa bom takrat že pred božjim stolom prosila, da mu nebo podeli k njegovi sreči še vso ono srečo, ki jo je namenil meni...

Še nekaj te prosim. Kadar bom umrla, prosim te, da poskrbiš, da ne bo zvedel za mojo smrt, vsaj hitro ne. Ne maram, da bi mu spomin name zagrenil eno samo minuto. Obljubi mi!«

Segla sem ji v roko.

Teden dni za tem smo jo spremile sošolke k zadnjemu počitku in ji položile na grob lepe vence.

Obljube pa, katero sem ji dala, nisem mogla spolniti, ni mi dopustilo srce... Nisem mogla misliti, da pozabi na mojo najblažjo prijateljico on, ki jo je nekoč ljubil. Sporočila sem mu...

Prišel je, šopka na njen grob pa ni prinesel...

* * *

Meni pa ostane spomin na Te, ljuba Adela, neizbrisno zapisan v srcu, v katerega je spoznanje, da si bila tako blaga, vklesalo neminljiv nagrobni napis.

Gladijole.

Gustav Strniša.

*Trgala je rdeče gladijole,
smehjajoče nežne lilije,
in med njimi žalostne vijole;
bled je bil obraz Emilije.*

*Saj je žarke trgala ognjene,
zadržteli so v bohotni cvet
in se v zarjo spajali plamene:
rožni upi, ki jih je vsejal poet. —*

*Zdaj so mrtve gladijole rdeče,
žametne vijole na smeteh;
le še strune plakajo zveneče
spev ljubezni src človeških dveh. —*

Zdrava, roža Marija

Slavko Savinšek.

(Dalje.)

Jernej, ubožec, vroči sta tvoji roki!« mu je izvila desnico, ki se je je oklenil v hipu dvoma v trdnem sklepu, in si popravila lase ter jih zavila v šop, ki ga je z zaponko spela na glavi.

»Ker so tako pri tebi, Angelica,« ji je laskal.

»Jernej, iti bova morala, da naju kdo ne vidi. In mater bo tudi skrbelo, kje hodim tako dolgo. Nič ne vedo, kam sem šla. Gotovo so že vstali.«

»Kmalu se nama ne bo treba skrivati pred ljudmi. Dotedaj pa morava skrbeti, da prekmalu ne zvedo, kako je s teboj. Dozdaj še nihče ne ve razen Marije. Ta pa ne bo nikomur črhnila.«

»Tako obupana sem šla od doma, nazaj pa grem potolažena, ker vem, da me ti ne boš pustil v sramoti. Joj, kaj bi bila storila, če bi me bil ti pustil? Kako bi mogla prenesti sramoto, da bi ljudje kazali za menoj?«

»Ne bodo, Angelica! Še danes bom govoril z očetom, ti pa materi namigni. Brž ti sporočim, kaj bodo oče rekli, potem bo pa Marija pomagala, da se vse uredi. In v kratkem pridem k vam, pa povprašam mater in očeta za te. Saj boš rekla: ja? Kaj pa, če mi porečeš: ne, Angelica?«

»Kako si poreden, Jernej! Da bi rekla: ne? O, zdaj te imam, ne izpustim te več, ampak vedno bom pri tebi. Vidiš, takole!«

Dvignila se je na prstih, majhna, in mu hitro pritisnila na ustnice poljub, nevesta ženinu. In ko jo je hotel priviti k sebi, da bi ji vrnil poljub, mu je poredno zapretila s prstom: »Ne smeš še zdaj, Jernej! Ko bova mož in žena!« A že mu je ponudila lica in vrnil ji je poljub na ustne, na oči, na lase.

Tam izza Starega grada pa je posvetilo solnce: Živo, goreče božje oko. In je našlo, da je svet vendarle lep, kljub križem in težavam. V žarki luči se je dvignilo više, da je pogledalo tja daleč po prostrani zemlji; od morja do morja, od gorà do gorà je razgrnilo svoj zlati smeh in vriskaje se mu je odzvalo polje in gore, gozd in ravnina in reke in jezera in mu je od vseh strani klicalo: »Dobro jutro, solnce!«

Šesto poglavje.

Smrt.

Srakarjeva Urša je povedala Svedrarjevi Cili, Cila Smolejevi Fani, in če vedo kako stvar tri dekleta, jo ve vsa vas. Pa kako je pripovedovala Urša: »Veš, grem vprašat k Dorniku, če bodo želi jutri oves, pa stoji v hiši Jernej in pa stari njegov. Oče gleda grdo, kakor bi ga ščipalo po trebuhu, Jernej pa nosi nagelj na suknjiču in viržinka mu gleda iz oprsnika. Angelica joče pri peči, mati za mizo, stari Dornik pa brunda nekaj predse in venomer pogleduje Angelico. Pravim: dober dan! pa meniš, da se je zmenil kakšen šment za me. Samo stari Angeličin se je namrdnil, pa bevsknil vame: drugič pridi, zdaj ni časa!

E, e, oče, pravim, saj ni treba biti tako prevzet, če imate ženina pri hiši! Je še dovolj takih ženinov in nevest tudi! — Stari Jernejev je kar drsal po klopi semtertje in gledal kakor sam sveti bognasvaruj! Jaz pa sem jim pred nosom zaloputnila vrata in sem bila vesela, da sem zunaj! To so ti štemani, ti plenti plentasti!«

Tako je pripovedovala Urša vsakomur, ki jo je hotel poslušati, in kmalu je vsa vas govorila: Jernej se ženi, Dornikovo Angelico bo vzel! Nekateri so vzeli novico samo na znanje, pa so zopet dalje želi in kosili in grabili. Drugi so zopet vpraševali sosede, čemu se neki Jerneju tako mudi, da se ženi zdaj, ko je čas žetve in košnje; kako, da ne bi mogel počakati vsaj do jeseni, če že ne do predpusta. No, tretji so vedeli povedati, da je Jernejev stari hud kakor gad in da je Jerneju grozil, da mu posestva ne izroči, če pripelje k hiši tako »zgubo«, a da je Marija prišla k staremu, se zaprla z njim v gornjo sobo in preden sta minili dve uri, sta odšla stari in Jernej snubit Angelico. Davi pa so bili že v župnišču in jutri gredo delat pisma k notarju v Kamnik. In so že vedeli, da bo Jernej dobil vse posestvo, samo užitek bo dajal staremu, Angelica pa tudi vse, samo del gozda si je oče izgovoril za priboljšek sebi in materi.

Pa se vam spomni druga, da je v nedeljo pri sv. maši prišlo Angelici v cerkvi slabo: vsa blede je odšla ven in tam pri vodnjaku močila vrat z mrzlo vodo in pila v velikih požirkih, potem pa je čakala konca maše kar pred cerkvenimi vrati.

In so jo imele. To so tiščale glave skupaj in ščebetale kakor piščeta, kadar leti nad nje jastreb!

»Hm, pa se je držala, kakor ne bi znala šteti do pet. E, pomuljena stvar!«

»Tiha voda globoko dere!«

»Uh, saj se ji na očeh bere! Vedno gleda v tla, potuhnjenka!«

»Saj vsa rodovina ni bila prida. Veš rajnki, ki je padel, je tudi z eno tako storil, kakor zdaj Jernej z Angelico. Reva je umrla. Sestra pa tudi ni bila drugim za zgled. Saj veste, kako je končala!«

»Marija se bo pa zdaj obrisala za ženina!«

»Saj je sama hotela, da vzame Jernej Angelico!«

»E, beži, beži! Kar takole da bi se odrekla takemu ženinu, kakor je Jernej? Pravim vam, da je šla starega prosit, naj ne pusti Jerneju vzeti Angelice, zato pa je stari tako hud!« je jezikala Urša.

»Avša avšasta, potem pa ne bi bil ravno na Marijine besede šel z Jernejem snubit!«

»Zdaj se pa cmeri za njim!«

»Sam Bog vedi, kaj je treščilo v vse tri skupaj?«

Ugibale so, a niso doumele. Ker niso nikdar prav ljubile, nikdar s srcem, ampak vedno z očmi, strastno, z besedo. In ko so tako ugibale, je prišla mimo Marija. Videlo se ji je, da je kakor zrastle te dni. Oči so ji gorele v dozda neznanem siju.

Nasmejala se jim je in jih pozdravila.

»Ali greš kar mimo, Marija?« jo je vprašala Hanca.

»Se mi mudi. Bomo pa drugič malo pokramljale.«

»Ali greš ženina lovit?« jo je uščipnila Urša.

Vse so ji zamerile, da je zbodla, kjer ni bilo treba in kopa očitano se je razlila klepetavi Urši na glavo.

»E, take ste! Če vprašam naravnost, se hlinite, kakor bi bile najmanj svetnice. Če v obraz udarim, kar se mi vidi, zakričite nad mano, kakor bi bila garjeva ovca. Kadar pa za hrbtom opravljate, je pa vse dobro, če tudi rečem še tako hudo laž! In takrat ste ve najhujše! Sram vas bodi!«

Obrnila jim je hrbet in je odšla.

Zamerila ji pa ni Marija. Pač, bridko jo je stisnilo v srcu, noga ji je klecnila in v prsih jo je zbolelo, ali odpustila je takoj.

Saj ne vedo, čemu je storila to. Vse mogoče in nemogoče zdaj ugibajo in izmišljajo, ali pravega ne bo zadela nobena. O, da bi vsaj ne! Ker bi ji bilo še težje prenašati bolečino. O, boli, boli žrtvovano srce!

Sladko je človeku ob zavesti trdnega sklepa za drugega se žrtvovati. Sladko je videti veselje onega, ki smo mu položili žrtev na oltar. Ali kadar pridejo trenutki samote in zapuščenosti, kadar se skrotinčijo krog srca misli, ki so kakor temni oblaki ob nevihti in davijo srce, da ne ve, ne kod, ne kam in mu sape primanjkuje ter ne vidi lučice pred seboj, o, taki trenutki so strašni! Kam, h komu se zateči? Blagor mu, blagor dekletu, ki ima v takih trenutkih še mater! Mati zna vse, mati ve vse, v vsem ve pomoči, ve sveta. Če ti samo roko položi na glavo, te poboža in ti skrbna in dobra poreče: ubožica! kako dobro de to izmučenemu srcu! A če ni več matere? Oče? O, očetje so pretrdi za to! Samo na vreme mislijo in na žetev in seno in krave in konje v hlevu. Pač jim včasih zagori v očeh nekaj, kar te pogreje, kar ti požene kri iz srca v žile; a besede ni iz njih, roka njihova je okorna, usta ne znajo reči: ubožica! Preveč so stisnjene ustnice in preveč je skrbi in dela v njihovih srcih ter brige za težki vsakdanji kruh. Kakor bi imeli srca iz kamna in telesa jeklena! A je tudi mehko v njih, včasih za dve materi. Samo pomagati si ne ve lepa beseda iz njih, uklenjena v ponos moža, ki mora ostati trd ko hrast. Saj je videla Marija danes zjutraj, ko je prišla k očetovi postelji in ga poklicala. Odprl je oči, ne takoj, čez dolgo časa. Sedla je kraj postelje k njemu in z vročimi dlanmi objela njegovo željavo desnico. O, videla je, čutila je, da jo je razumel, da je tudi njega pekla njena bolečina. Pa ni znal povedati tega. Samo v očeh mu je gorelo, ker je vpilo o ljubezni mater in o ljubezni očetov! A ni našlo izraza ne v besedi, ne v kretnji. Šele, ko sta molila pred zajtrkom in je pristavila očenaš za rajnko mater, je vzdrtela njegova beseda in »daj nam danes naš vsakdanji kruh« mu ni šlo prav od ust: besede so se siloma kradle

izza zob in pritrdila molitve v »Amen« ni slišala. Ko ga je po molitvi pogledala in čakala, da jo morda vpraša za Jerneja, je suho pobaral: »Ali so konji že napreženi?«

Zato ne gre k očetu, kadar ji je najtežje. Ima mater, drugo mater, ki jo v vsem potolaži, ki ji v vsem ve pomoči in svēta. Mati dobrega svēta je njena mati. Dobra, sladka mati je to. Vsem zna pomagati. In čim hujša je bol, tem bolj goreča je molitev in Mati usliši vedno. In kar sama premalo goreče prosi, nadomesti rajnka mati, ki je zdaj pri nebeški Materi njena priprošnjica. Nebeška Mati in rajnka mati ter lastna molitev bodo zmogle vse!

(Dalje.)

Rožna pesem.

Tine Debeljak.

*Čez sosedov vrtič
šel je moj deklīč
v roki držal rožni cvet.*

*De deklīč nato:
Glej jo, tvoja bo
še nekoč ta rožica!*

*Stal sem za mejó,
čudil se tako,
da sem onemel zavzet.*

*V rožni čas se je
odprlo mi srce —
bila moja rožica.*

Pod božjim varstvom.

Igra v treh dejanjih.

Matko Krevh.

(Dalje.)

Ivanka: Kaj preveč resnega ne maram. Igra mora biti vesela, za smeh. Ljudje take igre najrajši gledajo.

Milica: To je ravno napaka pri naših društvih, da se ozirajo le na smeje, joče se obraze in blagajno, ne pa na izobrazbo in duševni užitek.

Ivanka: Kako naj društvo deluje, če nima denarja?

Milica: Seveda je treba denarja, toda denar ni glavni namen društva, ampak izobrazba in vzgoja. Zato so na vsak način potrebne tudi resne igre, ki blažijo dušo in srce.

Pepica: Saj so resne igre tudi lepe.

Bukovnica: Tistih novih iger, kjer se samo spakujejo, sem že sita. Igrajte kaj resnega!

Ivanka: Resne igre so skoro vse dolgočasne, brez življenja.

Bukovnica: Ker jih ne razumeš. Veš, življenje ni praznik! Poleg veselja je tudi veliko žalosti in resnobe. Zakaj bi na odru lagali in se hlinili, ko pa je v življenju čisto drugače! Igra naj predstavlja resnično življenje!

Milica: Tega mnenja sem tudi jaz. Poleg tega imajo lepe igre namen izobraževati ljudi ter jim nuditi poštene zabave.

Tončka: Popolnoma se strinjam s teboj.

Pavla: Jaz tudi.

Ivanka: Jaz ne prevzamem nobene vloge v taki dolgočasni, plesnivi igri.

Milica: Plesnivih, upam, ne bomo igrale, kar brez skrbi bodi! Poučnih iger sicer nimamo veliko, toda resnim ljudem ugajajo.

Tončka: Tudi jaz sem za pametne in poučne igre. Sicer so pa vesele igre tudi lahko poučne.

Milica: Pa še kako! Pod smešno krinko se bičajo razvade in napake ljudi.

Ivanka: Veselim se mesta, ko bom lahko v gledališče hodila.

Vse: V mesto pojdeš?

Milica: In tega mi nisi povedala?

Bukovnica: Ni še tako gotovo, kakor si ti misliš.

Ivanka: Saj ste mi obljubili, da se bom šla kuhati učiti.

Bukovnica: Da, kuhati učiti, ne pa v gledališče ali kam drugam.

Milica: Zelo si me presenetila s to novico, le čudim se, da mi tega nisi povedala; saj si mi doslej vse zaupala.

Ivanka: Saj si vedela, da zmeraj ne ostanem doma.

Milica: Kajpada sem vedela in me veseli, da si boš ti pridobila več znanja za življenje. Novica pa me je le iznenadila in pa to, da mi tega nisi zaupala.

Ivanka: Vsake malenkosti pač ni treba obešati na veliki zvon.

Milica: Torej za klepetuljo me imaš? Ali sem že kdaj izdala kako skrivnost, ki si mi jo zaupala?

Ivanka: Ne mislim tako, ampak vredno se mi ni zdelo praviti.

Milica (*žalostno*): Da pojdeš v mesto, je vendar nekaj zelo važnega, saj sem bila tudi jaz in marsikaj vem.

Ivanka: Ti si se učila šivati, jaz se bom pa kuhati, to je vse, ne?

Milica: Ni še vse; kajti dekletu, ki gre v mesto, je treba obilo nasvetov.

Bukovnica: Tako je. Zato bi pa morala biti Milici hvaležna, če ti kaj svetuje, ker je že sama izkusila, kako je v mestu. Marsikaj je videla, pa je le ostala dobra in poštena.

Ivanka (*jezno*): Jaz se bom pa precej pokvarila, kajne? Za takole me imate? Pa vam povem vsem skupaj: Na sebe glejte, mene pa pri miru pustite!

Bukovnica: Prevzetnica, le nikar se preveč ne zanašaj na sebe! Tudi druge so tako mislile, pa so vseeno padle. — Bog varuj, da bi se z mojo hčerko kaj takega zgodilo!

Tončka: Če ne misliš biti pridna, rajši ostani doma!

Ivanka: Za deklo, kajne? Ti boš gospodinja, jaz pa dekla, ha, ha!

Bukovnica (*huda*): Še rada se boš vrnila pod domačo streho, samo če boš smela.

Ivanka: Svet je velik, služb ne manjka!

Bukovnica: Služb res ne manjka, a vprašanje je, če jo boš ravno ti dobila.

Ivanka: Saj bom izučena kuharica.

Bukovnica: Kdo pa bo plačal za tvoje učenje v mestu, kaj? Le pojdi brez denarja. Kmalu se boš vrnila brez službe in dober ti bo domači kruhek in tudi služba dekle.

Ivanka (*joka*): Oh kako ste trdosrčni! Veselila sem se, da pojdem v mesto, sedaj mi pa branite. Še tega mi ne privoščite, da bi se kaj naučila.

Tončka: Kdo ti brani? Jaz gotovo ne. Toda bodi kakor se spodobi! Ali je to lepo, da z mamo tako govoriš? Prav nič ti nisem nevoščljiva, če pojdeš v mesto, le mame mi nikar ne žali!

Milica: Ivanka, krivico delaš mami, ki tako skrbe in se boje zate. Ljubezen jim narekuje in njih dolžnost je, da te svariijo pred nevarnostmi. O, ko bi ti vedela, kako nevarno je mesto za mlada, neizkušena dekleta! Treba je previdnosti, treba trdnega značaja, predvsem pa molitve in premagovanja.

Ivanka: Kaj mi pridiguješ? Mar sem že res cela poganka?

Milica: Hočem ti samo dobro, Ivanka, ker te imam tako rada.

Tončka: Hvaležna ji bodi za to!

Lojzka: Kdaj pa pojdeš, Ivanka?

Ivanka: Prej ko slej; mogoče že prihodnji teden.

Pavla: Brez slovesa vendar ne boš šla?

Bukovnica: Če bo taka, sploh nikamor ne pojde. (*Ivanka joka.*)

Pepica: E, mati, saj jo boste pustili, kajne?

Milica: Ivanka, prosi mamo, saj te bodo pustili.

Bukovnica: Ne zasluži, da prosite zanjo!

Ivanka: Mama, ne bodite hudi! Prosim, dovolite mi, da pojdem v mesto!

Bukovnica: Samo pod tem pogojem, če boš pridna in poštena.

Ivanka: Za božjo voljo, ali sem kdaj rekla, da ne bom?

Bukovnica: Tega nisi rekla, ker tako hudobna menda le še nisi. Toda več ponižnosti in hvaležnosti bi pa pričakovala od tebe.

Milica: Vidiš, Ivanka, kako te imajo mama radi. Pa tudi me, tvoje prijateljice ti želimo vse najboljše. Tega pa ne smeš zameriti, če se bojimo za tebe.

Ivanka: Zakaj bi se neki bale?

Pepica: Še pogledati nas ne boš hotela več.

Lojzka: Prekmečke ti bomo.

Pavla: Z nami ne boš hotela več občevati.

Ivanka: Za tako me pa res ni treba imeti!

Milica: Ivanka, ljuba moja Ivanka! Ne zameri, da ti povem: moje srce je že zdaj vse žalostno, ker sluti, da ga boš ti zavrгла.

Ivanka: Čemu te besede? Ali ti nisem že stokrat rekla, da sva prijateljici?

Milica: Rekla si že, toda, če je tvoje prijateljstvo resnično, o tem se mi — ne bodi huda — vzbujajo dvomi.

Tončka: Saj danes še ne gre od nas, da bi se tako poslavljalje! Rajši katero zapojmo!

Bukovnica: Saj res, še malo zapojte!

Milica: Pa zapojmo tisto: »Glejte, že solnce zahaja«. (*Vse pojo prvo kitico.*)

Bukovnica: Vaše družbe sem vselej prav vesela, posebno pa, če zapojete.

Pepica: Zdaj pa moramo domov.

Lojzka: Jej, kako dolgo smo se zamudile.

Pavla: Pa še mami sem obljubila, da kmalu pridem!

Milica: Pa res moramo iti! Bog plačaj za vse! Pa ne zamerite, da smo toliko časa pri vas ostale.

Tončka: Pa še pridite! (*Jih spremlja proti vratom in ven.*)

Lojzka, Pavla, Pepica: Lahko noč!

Bukovnica: Lahko noč, dekleta! Le spet še kaj pridite! (*Vse odidejo razen Milice.*)

Milica: Ivanka, ti ne veš, kako te bom pogrešala, ko odideš. Vedno bom mislila nate. Ali mi boš kaj pisala?

Ivanka: Seveda. In ti?

Milica: Takoj drugi dan dobiš pismo, če ga boš le hotela brati.

Ivanka: Kaj lepega in kratkočasnega napiši! In na domače novice ne pozabi!

Milica: Z bogom, Ivanka! (*Odide.*)

Bukovnica: (*gleda skozi okno*): Pridno dekle, ta Milica. Resna, pametna, pa vendar ni sitna in čmerikava. Njo si vzemi za zgled!

Ivanka: Človek se mora naveličati, če vas posluša. Milica, pridna Milica, dobra Milica. — Če vam je tako prirasla k srcu, jo pa kar za svojo vzemite!

Bukovnica: Res, rada jo imam in si samo to želim, da bi bili tudi moji dve hčerki tako pridni kakor je Milica.

Ivanka: Saj ni samo Milica na svetu, druge so tudi:

Bukovnica (*pogleda skozi okno*): Seveda so, n. pr. Puharjeva Lizika, ki pravkar prihaja.

Ivanka (*naglo*): Lizika prihaja? Gotovo ima kaj novic zame.

(*Dalje prihodnjič.*)

Nemir.

Mira.

Med listi rože žde bodeči trni — —
Jaz gledam.
Nebo preprezajo oblaki črni — —
Jaz gledam.
V daljavi slap čez rob v prepad grmi...
Poslušam.

Ah, li vse to godi
se v duši moji?!
Nemir je v meni in napon.
Li jaz sem kriva ali on?!
Nemir je v meni in napor:
O zvezde, kak želi navzgor
srce si mlado moje...!
Pa zdi se mi, da dalja poje:
»Lepoti setra je bolesti!«

Lahka ti noč!

Franjo Neubauer.

Vetrček rahlo, prijazno pihljá,
trudnemu dnevú sladkó šepetá:
»Lahka ti noč!«
Žilo se maje, prigiblje se klas,
vošči v grmovju mu pevčice glas:
»Lahka ti noč!«

Sanja mladenka, pozvanja klavir:
»Dragi, preljubljeni, zibaj te mir!
Lahka ti noč!«
Sama sem, ti pa na tujem si sam,
tvojemu zlatemu srcu igram:
»Lahka ti noč!«

Sapica sluša ta spev krepeneč,
neha pihljáti, le diha, želet:

»Lahka ti noč!«

Zvezda pa gleda čez dol in čez grič
tja, kjer vzdihuje osamljen fantič:

»Lahka ti noč!«

Rožni dom

Najlepši čas v Rožnem domu.

Francka G.

To je takrat, ko je Rožni dom zagrnjen v cvetje in zelenje; takrat, ko pod vplivom vročih solnčni žarkov dozori žito in gospodar začne spravljati božje darove v shrambe.

Zvečer ob Ave Mariji in zjutraj ob prvi zori se razlega raz vseh dvorišč klepanje kose. Pesem je to, ki skoro nujno spada k lepoti poletnih večerov in juter. Morda katerikrat zaide skozi vas sanjavi mestni človek, ki mu to klepanje vzbudi žalostne misli na smrt. In če tudi: ko bomo dozoreli kot te travne bilke in bomo napolnjeni z dobrimi deli — kot žitno klasje z zrni —, nam smrt ne bo strašna.

Lepo je v zgodnjih urah na travniku. Kosci se skušajo, kdo bo pridnejši in hite tako, da ne utegnejo niti govoriti. Le koncem travnika, ko začno novo vrsto, ta ali oni dà z ukanjem duška svojim čuvstvom. Solnce sije že toplo, ko pridejo na travnik grabljevke obračat seno. Tedaj bi moral priti mestni človek, ki ne pozna poezije kmetiškega življenja, da bi se nagledal:

Spredaj krepki fantje, ki hite, da jim pot lije od čela; le za hip postoji kateri, da nabrusi koso, ki se bliska v solncu kot bi bila posre-

brena. Zada pa dekleta obračajo mrvo; v solncu se blešče rdeča krila in beli ošpetlji in predpasniki. In vonjajoče seno in fantovski vrisk in dekliška pesem se s solnčnim žarom družijo v himno zdravja in sreče. V takem hipu je pač morala videti pesnica naše ljudi, da se je začudila:

»...ti kmetje v luči solnca,
ej, takih nima celi svet,
pa pojdi tja do konca!«

Košnja je skoraj pri kraju, saj je minula že žetev. Saj veste, dekleta, kako je bilo takrat: solnce je pripekalo z vso močjo, da so bila usta izsušena in smo se trudne in znojne pripogibale za srpom. Toda, ali niste čutile tudi ve: pobožnoresne so bile naše misli, ko smo prijemale zlato bilje in hvaležnost je vstajala v srcu, ko smo znašale na kupe težke pšenične snope.

Tudi Stana iz Rožnega doma je bila med žanjicami. Pa se je spomnila, kaj se je iz »Biserne knjige« učila o pravi pobožnosti. Od veselih tovarišic in zlatega klasja so ji misli uhajale k skritemu Bogu v vaško cerkvico, saj je razumela vprašanje M. Elizabete:

»Žanjica mlada, slutiš mar,
da klasje to je za oltar?«

Dnevno delo je tako utrudljivo in dan je tako dolg, — do enajstih ponoči ne zmanjka dela. Če bi se pa hotela zjutraj odškodovati za urice zgubljenega nočnega počitka, te bo že pred peto uro dramila pesem cepcev in ti klicala, da sedaj ni časa za lenuharjenje. Od jutra do noči odmeva veselo pikapokanje. Mlatiči so utrjeni in močni; nihče ne godrnja nad vročino in nad prahom; saj bo zvečer, ko bodo spravljali mernik za mernikom žita v shrambe, bogato poplačan ves trud.

Poleti ne lenuhari noben prebivalec Rožnega doma; vsak po svojih močeh pomaga, da se ob lepih solnčnih dneh čimveč naredi na polju. Atek je ponosen na svoje otroke, ki se po celoletnem bivanju v mestnih šolah ne sramujejo prijeti za kmetiško delo. Seveda, prednjačiti mora Stana, ki je velika in ne hodi več v šole. Morda mislite, da se zato čuti nesrečno in žalostno pregleduje žulje po rokah? Nasprotno: nikdar ne čuti, da je manj vredna kot bratje in sestre, ki študirajo. Ponosna je, da zna prijeti za vsako delo in ni še dolgo, kar je pisala prijateljici: »Saj nas je Vsedobri tudi takrat ljubil, ko je govoril: »V potu svojega obraza si boš služil kruh!« Ali ne čutiš, da nam je delo v blagoslov? Zato jo najbrž tako ljubimo, našo lepo zemljo, ker pije naše potne kaplje, ker je ona priča našega iskrenega veselja. Zato smo z vsem bitjem navezani na naše njive in travnike, ker pri poljskem delu najprej pozabimo na svoje malenkostne skrbi in težave in se naučimo biti močne in veliko-dušne.«

Ko se zvečer vračamo s polja, pa solnce na zahodu še enkrat poljublja zemljo, kot bi se nikakor ne moglo posloviti, ali ne čutimo živo: Na Telovo je romal tod mimo Gospod in mi čutimo njegov blagoslov...

Deklici ob oknu.

Ksaver Meško.

*Kdaj pa danes si vstala,
ti deklica mala, prezala?
In kaj si ponoči sanjala,
kaj sanjaš še zdaj, ko si vstala?
Ker polne so ti oči
skrivnosti prečudnih noči.*

Naši gospodinski tečaji.

A. G.

(Dalje.)

V popoldanskih urah (od 2. do 4. ure) se vrše v naših gospodinskih tečajih predavanja iz sledečih učnih predmetov: vzgojeslovje, zdravstvo, živiloznanstvo, lepo vedenje, državoznanstvo, gospodinjstvo, gospodinsko spise, gospodinsko računstvo, sadjarstvo, vrtnarstvo in mlekarstvo.

Kot pomožna knjiga za pouk iz vzgojeslovja in vzgoje služi tečajnicam knjiga »Mati vzgojiteljica«, ki si jo vsaka tečajnica nabavi. Poglavlje za poglavjem se temeljito obdela, skupno porazgovori, da si ga vsaka tečajnica tem gotoveje prisvoji. Ker bodo naše tečajnice povečini postale gospodinje in matere, je pouk iz vzgojeslovja in vzgoje najvažnejši predmet gospodinskega tečaja in knjiga »Mati vzgojiteljica« naj bi bila vsaki slovenski ženi podlaga za vzgojo v družini.

Iz zdravstva predava okrožni zdravnik, ki ga društvo ali korporacija, katera ima gospodinski tečaj, za to naprosi. Koliko dragocenih zrn iz zdravstva pade pri teh predavanjih na plodovita tla in mislimo, da se ne motimo, če trdimo, da so k izboljšanju zdravstvenih razmer po mnogih vaseh pripomogli tudi gospodinski tečaji.

Dobre in varčne gospodinje pa si ne moremo misliti brez najpotrebnejšega znanja iz živiloznanstva. (Kratke razprave o živiloznanstvu prinaša tudi letošnja Vigred).

Z lepim, mirnim in dostojnim vedenjem si pridobi človek povsod prijateljev. Zato se poglavje o lepem vedenju v vsakem našem gospodinskem tečaju temeljito obdela.

Ker je sedanja doba glede državoznanstva s svojimi zahtevami prišla tudi do slovenske žene, se vrše v vsakem gospodinskem tečaju tudi nekatera predavanja iz državoznanstva. Nikoli ni bil ta predmet slovenski ženi tako blizu kakor danes, ko sama doživlja in sodoživlja ustvarjenje tako težko pričakovane jugoslovanske domovine, njeno ureditev in njen razvoj. Ali je čudno, da si je slovensko dekle, slovenska žena sama zaželela pouka o tem, za kar je pripravljena dati na razpolago svoje moči mili domovini?

V predavanjih o gospodinjstvu si pridobe tečajnice potrebnega znanja za izvrševanje svojega poklica kot vzorne gospodinje. Vsaka dobra gospodinja si mora biti na jasnem, koliko je imela dohodkov za prodane pridelke in koliko izdatkov za vsakdanje potrebe. V ta namen mora voditi vsaj najpotrebnejše gospodinske račune. Tega se nauče in tudi praktično privadijo tečajnice v naših gospodinskih tečajih, kjer vodijo vsakdanje in dnevne obračune. Da se pri tem poglobe tudi v splošnem računstvu, je itak umevno. Prav tako se uče tudi najvažnejšega spisa, ki mu mora biti vsaka gospodinja kos.

Ker so udeleženke naših podeželskih gospodinskih tečajev povečini kmečke hčere in tudi gospodinje, prejmejo tudi najpotrebnejše nauke iz vrtnarstva, sadjarstva in mlekarstva. Za ta pouk pritegne vodstvo tečaja strokovnjake iz tozadevnih strokovnih zadrug, ki teoretično in praktično upeljejo tečajnice tudi v te panoge gospodinjstva.

Drobei iz gospodinjstva.

Meso. Poleg mleka je meso najizdatnejša hrana, ker vsebuje največ takih snovi, ki so potrebne, da si ohranimo telesno moč in zdravje. Velikega pomena za splošno prehrano je meso tudi zaradi tega, ker ga je mnogo na razpolago.

Pri nas pride v poštev največ meso domačih živali: govedi, prašičev, ovac, koz, kunccev, perutnine (v mestih tudi konj). Divjačina in ribe so pri naši prehrani skoro da podrejenega pomena.

Za kakovost mesa je merodajna starost, reja in oskrba živali. Izkušnja nas tudi uči, da ni meso vseh delov živalskega telesa enako dobro. Najboljši je zadnji del in križ.

Ker pride v prodajo dostikrat tudi meso bolnih živali (neki zdravnik trdi, da je $\frac{1}{2}$ prodanega mesa od več ali manj bolnih živali), moramo pri nakupu paziti na sledeče:

1. Meso, ki je bledordeče (rumenkasto) barve, ni od zdrave živali.

2. Temnordeče barve je meso od živali, ki ni bila pravilno zaklana (pobita).

3. Maščoba na mesu je od zdrave živali lepo bela in trda, od bolne živali je pa rumena, mehka in vodena.

4. Meso zdrave živali je suho toda sočno. Če pritisneš s prstom na meso in čutiš komaj vlažno, je meso dobro; če se pri pritisku prikaže umazana tekočina, je meso pokvarjeno, oziroma od bolne živali.

5. Nepokvarjeno meso in pa tako od zdrave živali nima skoraj nobenega duha. Pri kuhanju se prav malo skrči in ne izgubi na teži. Slabo meso se skrči in je kuhano mnogo lažje, ker vsebuje več vode in kleja kakor masti in drugih redilnih snovi. Iz naslednje tabele je razvidno, kako so pri različnih vrstah mesa redilne snovi porazdeljene:

Vsebina:	vode	beljakovine	maščobe
govedina	50—70%	15—20%	10—30%
teletina	70—75%	15—18%	7—10%
jagnjetina	50—55%	14—17%	20—28%
svinjina	47—50%	15—17%	30—37%
perutnina	70—75%	20—22%	3—5%

Pri pitanih goskah se odstotek maščobe zviša celo na 40 %, zato je pa beljakovine manj.

Največ uživamo govejega mesa, ker se lahko pripravi na mnogo različnih načinov, tudi v primeri z drugim živilom ni predrago. Najokusnejše meso dajejo 2—3 leta stari pitani vol. Vlakenca so napeta in polna mesnega soka. Maščoba je lepo bela in ima prijeten duh. Tako meso daje izvrstno krepčilno juho, ki je lahko prebavljiva in jo zlasti slabotnim ljudem zelo priporočajo.

Teletina je bledordeče barve. Lahko prebavljiva in zato primerna hrana za bolnike. Vsebuje pa manj redilnih snovi kot govedina, a mnogo vode ter se zato zelo skrči pri kuhi, oziroma peki. Najboljše meso dajejo 5—6 tednov stara teleta.

Jagnjetina zaostaja glede redilnih snovi kaj malo za govedino. Iz mlade jagnjetine se pripravi okusna pečenka in pečenje (cvrtje).

Svinjino uživamo svežo ali prekajeno; svežo kuhamo, še rajši pečemo, prekajeno pa jemo kuhano ali tudi sirovo, če je dovolj suha. Vendar je uživanje sirovega svinjskega mesa zelo nevarno. V mesu včasih prav globoko, žive majhni, prostemu očesu nevidni črvički, ki jim pravimo ikre. Ako človek tako živalco v mesu zaužije in če najde v človekovem drobju ugodna tla za razvoj, se razraste v zelo nevarno glisto trakuljo, ki povzroča silne bolečine in celo smrt.

Svinjina ima prav veliko maščobe in jako prijeten duh. Najboljši deli so pleče in gnjat, ki slovita dobro prekajena kot »šunka« ter sta zdrava in redilna hrana posebno za slabotne. Ker se dobro prekajena svinjina ohrani jako dolgo in veliko zaleže zlasti v kmetskem gospodinjstvu, je za vsako gospodinjstvo neobhodno potrebno, da ve, kako ima ravnati, da ohrani meso zdravo in okusno. Tozadevna navodila je že prinesla lanska in predlanska Vigred, izpregovorili bomo pa še o tem preden se prične čas »kolina«.

Meso od perutnine je zelo redilno in presega po prijetnem okusu vse druge vrste mesa. Pečemo le mlade živali, starejše kuhamo, ker nam dajo okusno meso in tečno juho. Tudi tukaj velja pravilo: Od prestare živali meso ni dobro. Staro žival spoznamo po ostrih krempljih in po tem, da se ji perje lahko puli. Pri nakupu že osnažene perutnine je treba prav posebne pažnje.

Sadje. Vse premalo se pri nas zavedamo, kolike vrednosti je pravilno izkoriščanje sadja za ljudsko prehrano in zlasti še uživanje sirovega sadja za ohranitev zdravja. Pregovor pravi: Kdor použije eno jabolko preden leže k počitku, ne da zdravnikom zaslužka.

Kakor povsod, je treba tudi pri uživanju sadja, posebno sirovega, previdnosti. Nikoli ne uživaj nezrelega, umazanega ali nagnitega sadja, ker si s tem lahko nakopješ težke črevesne bolezni. Zdravo sadje samo na sebi nikoli ne škoduje. Ako temu ali onemu »ne stori dobro«, je iskatj vzroka drugod. Ljudem, ki uživajo veliko mesa in mnogo alkohola, sadje ne diši in ga navadno uživajo prav malo, kar je seveda zdravju v kvar. Neprecenljive vrednosti pa je sadje za otroke.

Sadje uživamo sirovo, kuhano ali posušeno. Bolnikom dajemo navadno le kuhano sadje.

Za poznejši čas si shranimo sadje s tem, da ga posušimo, vkuhamo ali napravimo iz njega različne sokove in mezge (marmelade).

Za sušenje odberemo vedno le zdravo, zrelo in nečrvivo sadje, ki je tudi sirovo okusno. (Zelo napačno je mnenje, da je za sušenje vsako, še tako slabo sadje dovolj dobro). Preden sadje razrežemo za sušenje.

ga je treba umiti. Razrezanega porazložimo na nalašč za to določene plitve košarice ali plitve skleda, da namreč ne stresamo prej osnaženega sadja na pepelnata tla v peči, ker bi se preveč umazalo. Največ sadja namreč posuše naše kmečke gospodinje po peki, ko so vzele kruh iz peči. Paziti je treba, da se pri sušenju sadje ne ožge. Ker se ne suši vse sadje enako, ga je treba večkrat prebrati. Posušeno sadje hranimo najboljše v vrečicah v suhem in zračnem prostoru.

Vkuhavanje sadja se vrši na več načinov. Vkuhavamo največ ono sadje, ki se ne more dolgo sveže ohraniti. Na 1 kg sadja dajemo en četrt do pol kilograma sladkorja. Najnavadnejši način vkuhavanja je: Sladkor, namenjen za poliv sadja, denemo v čisto posodo, ga polijemo samo toliko, da se razmoči ter ga segrejemo (razpustimo) na ognju. Pene, ki se nabirajo po vrhu, odstranimo. Kozarce z vloženim sadjem ovijemo s kuhinjskimi prtji in postavimo v gorko vodo, da se segrejejo ter zalijemo sadje z raztopljenim sladkorjem. Kozarce trdno povežemo s pergamentnim papirjem ali mehurjem, da zabranimo dostop zraka. Nato kuhamo sadje v sopari 15–30 minut.

Pri vkuhavanju sadja in marmelade pomni sledeče: Ko pripravljáš sadje za konzerviranje, ne jej kruha, da ne padajo drobtine vmes. Ob istem času, ko kuhaš sadje, ne kuhaj kakih drugih, močno dišečih jedil. Posodo uporabljaj le tako, v kateri nikoli nič mastnega ne kuhaš. Ako uporabljáš za vkuhavanje bakrene ali medene kotličke, ne pusti v njih stati že vkuhanega sadja. Sadje za vkuhavanje naj bo zrelo in ne obtolčeno.

Odpadkov od sadja dobra gospodinja ne pušča neizkoriščenih. Olupke od zrelih, zdravih jabolk posušimo, ker nam dajo zelo okusen čaj. Vse odpadke od sadja (snažne seveda) deni v lonec, vrš ali stekleno posodo (ako je posoda emailirana, ne sme biti okrušena) in nalij toliko mlačne vode, da

so odrezki, olupki i. dr. pokriti. V par dneh prične vreti (kipeti). Po 10–14 dneh odlij tekočino v steklenice. Ko se po par dneh ustoji, imaš najboljši domači kis. Odpadki so šele zdaj brez vrednosti.

Gobe vsebujejo iste redilne snovi kakor sočivje. Kuhamo jih sveže ali posušene. Gobe so v splošnem zelo okusne, vendar težko prebavljive. Ker so užitne gobe nekaterim strupenim zelo podobne, moramo biti pri nabiranju ali kupovanju gob zelo previdne. Tudi užitne gobe so strupene in zdravju škodljive, če so prestare in na pol gnile. Ako se kje primeri tako zastrupljenje, je treba takoj poklicati zdravnika, bolnik pa naj poizkuša z bruhanjem vreči iz želodca zaužite jedi. (Bruhanje povzročimo, če damo zastrupljencu piti mlačne [tople] vode in če mu s peresom žgečkamo goltanec.) Ker se sveže gobe le prav malo časa ohranijo, jih za poznejšo rabo sušimo. Za sušenje vzamemo le mlade in čvrste gobe (navadno jurčke), ne pa starih, nagnitih in od črvov objedenih. Preden jih zrežemo na tanke rezine, jih je treba lepo očediti. Posušene naglo na vročem solncu, imajo lepo barvo in prijeten okus. Hranimo jih v vrečicah na suhem, zračnem prostoru.

Gibanica iz gob. Napravi navadno testo za gibanico. Sveže mlade jurčke zreži na drobne koščke in jih praži 20 minut na sirovem maslu. Ohlajenim primešaj kisle smetane in malo cimeta in s tem nadevom namaži razvaljano testo ter rahlo zvij. Gibanico peci pol ure. (Ako vzameš za nadev suhe gobe, jih prej prekuhaj, iztisni vodo iz njih in seseklaj na drobno. Drugo kakor zgoraj.)

»Brezalkoholna Produkcija«, Ljubljana, Poljanski nasip 10-22, pošlje vsaki naročnici »Vigredi« zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj; ne bo Vam žal!

Organizacija

Počitnice.

Angela.

Vsako leto se jih znova veselim. Ne sicer, kot mlada študentka, ki šteje ure, kdaj pohiti iz mrzle tujine v naročje ljubeče matere; tudi ne morda kot učiteljica, ki je pač vesela, da se ji po celoletnem trudu za hip ohladi ušesa od otroškega šundra; tudi ne kot uradnica, ki more za časa kratkega dopusta slednjic le prosto zadihati v prosti naravi, dočim ji leto za letom minevajo ure, dnevi in meseci med mrzlim zidovjem ob enoličnem prepisovanju raznih aktov in števil.

Preprosto kmetiško dekle uživam leto in dan čist gorski zrak in ob svojem poljskem in domačem delu prav dosti gibljem vse svodje ude.

Le ob dolgih zimskih večerih, ko je čas, da tudi jaz počijem od naporenega telesnega dela, se morem resneje pečati s svojimi prijateljicami: knjigami. Tedaj se vadim tudi v spisovanju kratkih člankov in skušam sploh izvesti ono, kar nam priporoča nenadomestljiva »Vigred«. Moje počitnice so torej prav za prav ob zimskem času, vendar ni moj namen, govoriti sedaj o teh. Ko sem rekla, da se jih veselim vsako leto, sem imela pred očmi prave šolske počitnice, ki padejo sicer v čas mojega najnapornejšega dela. Zakaj neki se jih veselim?

Že nekaj let sem prihaja v našo vas na počitnice gospodična Ela, ki slušbuje kot učiteljica v večjem kraju Slovenije. Z njo pride vsakikrat novo življenje nele v našo malo vas, marveč posebej še v naše društvo, zlasti v naš dekliški odsek. Ker smo čez teden večinoma zaposlene pri svojih družinah, zbiramo se tembolj redno vsake nedelje popoldne v našem preprostem društvenem domu. Kljub dolгим poletnim dnevom nam vsem minejo tiste ure le prehitro. Ko pa imamo toliko izpremembe! Predavanje, deklamiranje, debatiranje, petje, tamburanje. prost razgovor itd. — vse to se menja tako živahno, da eno izpodriva drugo. Voditeljica sestankov nas navadno prav neljubo preseneti z opozorilom, da bo treba pohiteti domov, da ne bo pritožb kakor: »Samo v društvu tičite, drugi moramo pa mesto vas opravljati vsakdanje posle.« S podvojeno pridnostjo in ljubeznivo veselostjo skušamo preprečiti take očitke in to tem lažje, ker vemo, da se čez šest dni zopet sestanemo. Tako nam ob veselem pričakovanju poteče čas prav hitro tudi ob težkem telesnem delu. Le žal, da tudi čas počitnic preteče vselej le prehitro. Ko se nam zdi, da smo se komaj udomačile, nam že kliče dobra gospodična svoj »Bog živi« v slovo. Edino upanje, da se čez deset mesecev zopet vidimo, nas tolaži.

Po njenem odhodu — kot nekako dediščino — pridno nadaljujemo započeto delo. Vsaj nam je pokazala ona, kako koristno in brez usodnega dolgočasje porabimo nedeljske popoldneve. Najmanj vsak mesec se tudi v zimskem času zberemo vse društvene članice k skupnemu sestanku, da pokaže vsaka, kako je tekom meseca porabila talente, ki jih je prejela od Stvarnika. Mlajše večkrat z zavistjo gledajo zlasti na tamburašice in marsikatera le nestrpno čaka, kdaj bo tudi ona tako srečna, da dobi instrument v roke. Tudi igralke in deklamatorke ter predavateljice se večkrat prav dobro obnesejo. Najbolj prisrčna pa je pevska točka naših sestankov. Tu kar vse poprimemo in lepa slovenska pesem najlepše zaključí naše sestanke.

Ker starši vidijo, da prihajamo od njih vesele, prijazne, ubogljive, ukaželjne in sploh boljše, kot če bi vez čas čmerikavo presedele doma ali celo v nevarni družini, nas vedno rajši puste za določene ure z doma. Da, marsikatera uvidevna mati je prišla celo tako daleč, da z veseljem pomaga hčerkam pri dnevnih opravkih, da morejo lažje pravočasno z doma. Upamo celo, da kmalu tudi matere in sploh starejše, samostojne ženske pritegnemo k društvenemu delovanju. Treba je le spretne in požrtvovalne moči, ki stvar spravi v pravi tir. Kjer imajo na razpolago neustrašene učiteljice, ki se same zavedajo, kolikega pomena je krščanska organizacija v današnjih dneh, tam pojde delo lahko od rok. Ko bi pač vsaka naša župnija imela takih!

Dober učitelj(ica) je kakor dober duhovnik neprecenljiv dar božji, zato pa se razumni in vestni starši in župljani sploh potrudijo, da priklenejo take nase. Še tako lep kraj namreč trajno nikogar ne more zadovoljiti, ako žive v njem odljudni, morda celo sirovi, brezsrčni ljudje.

Zdaj pa vprašanje nam, dekletom, samim! Koliko tudi me, dekleta, zagrešimo na ubogih mladih učiteljicah? Marsikatera pride neizkušena

med nas. Vajena mestnega življenja ali vzgojena v samostanu, se težko uživi v malovaške razmere, pa jo zato gledamo postrani, mesto, da bi ji same uglasile pot v našo sredo. Kaka škoda za nas in njo! Me bi od njenih študij marsikako drobtino oddrobile sebi v prid, ko bi se zbližale, ona pa bi se počutila med nami domačo in zato srečno ter bi z večjim veseljem delala ne le v šoli, marveč povsod, kjer bi le vedela in znala.

Blagor nam in vsaki fari, ki si bo zlasti v današnjih — za vero in moralo slabih časih znalo dobiti in prikleniti nase vestno krščansko učiteljstvo!

Telesno zdravje — duševna moč.

Po Lockington-Küble — Ivanka Š.

(Nadaljevanje.)

Telesne vaje imajo namen, prvič: telo in vse njegove ude lepo razviti, drugič: ohraniti jih krepke in zdrave.

Sključen hrbet ne kaže vedno mirnega, vase zamišljenega človeka, kakor tudi ne globoko nagnjena glava — učenega.

V prvem slučaju trpi srce in njegovo ožilje, ki je vse stisnjeno v prsnem košu. Sklonjena glava pa brani reden in pravilen dotok krvi v glavo in možgane; tudi glasotvornice trpe radi nepravilne lege in gotovo je, da ima glas povsem lepšo barvo, če prihaja iz pravilno ležečih glasotvornic.

Srce mora imeti za svoje delovanje veliko prostora v prsnem košu, ker je tudi njegovo delovanje velike važnosti. Zato ne hodimo sključenih ramen po cesti! Možgani morajo imeti vedno dovolj zdrave krvi, da jasno in trezno mislimo in se nas ne loteva omotica. Glas naš mora biti čist in jasen, lepoto, milino, odločnost, dobroto mora izražati, ne pa zamolklost in enoličnost. Zato »z jasnim čelom« v svet in glavo pokonci, četudi nas včasih kaj teži in smo zamišljeni, da bi zlezli najraje v dve gubi. Na ta način si lahko ohranimo zdrave notranje organe: srce, pljuča, možgane.

Drugi cilj je ohraniti zdravo in krepko telo samo.

V gotovi dobi, v gotovih letih — navadno krog tridesetega leta, ko neha telesna rast — se začne človeško telo debeliti. Med mišična vlakna se nabere tolšča in ta debelost ovira gibčnost in prožnost ter tudi jemlje delavno moč in silo.

Kakor hitro zapazimo na sebi ta pojav, je treba, da se kolikor-mogoče mnogo giblremo. Hodimo daleč na izprehod, poiščimo si mnogo telesnega dela! Napor in delo razstopita ono tolščo in telo bo zopet gibčno in zdravo. Tudi kroženje krvi postane redno in enakomerno, spanje olajšujoče in ne bo se nas lotilo vsako prehlajenje.

Vse to je važno za zdravo telo, obenem pa tudi za duševno moč, ki se neposredno razvije iz telesne moči in jakosti.

(Dalje.)

Iz orliške centrale.

Letošnja prireditel v Stadionu, Orlov-ska ekspozitura v Ljubljani (kamniško, ljubljansko, ribniško in vrhniško okrožje) je priredila v nedeljo, 27. junija v Ljubljani celodnevno prireditev. Lep orlovski dan je bil to! Takoj po prihodu jutranjih vlakov so se zgrinjale mlade čete članov, članic in narodnih noš na zbirališču. Lepo urejen

sprevod in neverjeten red sta kazala moč organizacije. Na čelu spreveda je korakalo 22 praporov in zastav, v sprevodu 52 narodnih noš, 477 članov, 245 članic, štirje trobentaški zbori in dve godbi. — Cerkev sv. Jožefa je bila polna orlovske mladine. — Od popoldanske javne telovadbe na Stadionu nas zanima posebno oni del, ki so ga

izvajale Orlice: prihod, rajalni pohod in proste vaje. Žal, da niso nastopile vse, ki so dopoldne korakale v sprevedu. Proste vaje so bile boljše kot rajalni pohod. »Slovenec« z dne 1. julija piše: »Enako lep je bil tudi prihod in nastop članic; izvedba prostih vaj članic pa je bila še boljša kot ona članov.« — Zanimanje za prireditve je bilo med občinstvom izredno veliko, kar je pokazal mnogoštevilčen obisk. — Priznati moramo, da so Orlice s svojim nastopom mnogo pripomogle k sijaju dneva in prireditve.

Za gospodinjske tečaje, v prihodnji jesenski in zimski sezoni se je priglasilo že več krožkov. Ker se nam je posrečilo, pridobiti več izvežbanih voditeljic za te tečaje, nam je mogoče postreči še na večje število krajev, kjer bi se dekleta in žene

želele izvežbati ali izpopolniti v umnem gospodinjstvu. Društva, družbe in krožke opozarjamo, naj čimprej pišejo po poslovnik za gospodinjske tečaje in sporoče, za kateri tečaj (predbožični in pobožični) se zanimajo. Potem naj se pa tudi takoj odločijo, da nam bo mogoče čimprej urediti celoten program gospodinjskih tečajev v bodočem poslovnem letu.

Večerni kuharski tečaj v Ljubljani, ki ga je priredila Orliška podzveza v Krekovi prosveti, se je končal 15. julija. Isti dan pa se je pričel drugi dvomesečni večerni kuharski tečaj istotam.

Zadnji številki Vigredi smo priložili imenik izžrebanih številk stadionske loterije. Zanimalo bi nas izvedeti, katere Vigrednice je srečala sreča. Prosimo poročil.

Sestre sestram.

Velika Nedelja. Po dolgem času se velikonedeljske Orlice zopet oglašamo v »Vigredi«. Ker še le tri leta obstoji naš krožek in ker nimamo Društvenega doma, kjer bi si urile svoje mlade moči, se ne moremo hvaliti s kakšnimi posebnimi uspehi, vendar zadnje tudi nismo.

V preteklem letu smo uprizorile dve igri, in sicer: »Na krivih potih« in »Roka božja«. Uspeh je bil lep. V precejšnjem številu smo se udeleževale prireditve: dne 12. julija prireditve ptujskega okrožja pri Veliki Nedelji, 2. avgusta prireditve O. E. M. v Ptuj in petletnice svetinjskega Orla 15. avgusta pri Svetinjah.

Letos na praznik Oz. Mar. Dev. je bilo v krožek sprejetih 7 novih članic. Ni veliko število 7 novih članic, posebno za tako veliko župnijo kakor je naša; pa če pomislimo kaj so obljubile in če bodo v tem vztrajale, lahko rečemo: veliko jih je.

Na binkoštni ponedeljek smo napravile skupno z odsekom majniški izlet na Runeč, kjer so nas Runčani z velikim veseljem sprejeli. V dokaz njihove naklonjenosti napram katoliškim organizacijam je pričel lepo okinčani slavalok tik kapelice sv. Družine, kjer so se vršile slovesne večernice. Po večernicah smo na primernem prostoru poleg Orlov tudi me nastopile z letošnjimi prostimi vajami in s simbolično vajo »Slepčeva tožba«. Po končani telovadbi smo si potolažili želodec in si ogledali lepo okolico. Ta izlet nam gotovo ostane vsem v neizbrisnem spominu. Maternega dneva vsled raznih ovir nismo obhajale 25. marca, pač pa na naš orliški praznik 30. maja. Udeležba je bila nenavadno obilna.

Na sporedu so bile sledeče točke:

1. Pozdravni govor.
2. Poznate njo? — deklamacija članice.
3. Moj dom — mešan zbor.
4. Slavnostni govor — g. A. Štupca.

5. O mati, kako si nam draga — deklamacija mladenke.

6. Rožica božjega Srca — igra v dveh dejanjih.

7. Sirota Jerica — mešan zbor.

8. Dih večerni — deklamacija članice.

9. Godovna voščila materi — dveh deklet in dveh deklic.

10. Štirje letni časi, prinašajoči materam voščilo.

11. Rdeči sarafan — mešan zbor.

Vse točke so bile izvrstno vprizorjene, zlasti so ugajali vsem »Štirje letni časi« in igra »Rožica božjega Srca«.

Tako smo proslavile naše slovenske matere, od katerih je odvisna vsa bodočnost našega naroda. — Bog živi!

Vrhnika Lep popoldan je bil 30. maja, ko je naš naraščaj poletel v poldrugo uro oddaljeno Zaplano. Tam smo se udeležile šmarnične pobožnosti, nato smo odšle na telovadišče. Za okrepčilo smo nesle s seboj kruh, salamo in malinovec. Ko smo odpravile ta del programa, je sledila prosta zabava. Razporeženje je bilo ves čas prav veselo. Ob 7. uri zvečer smo bili že zopet doma. Bog živi! Vaditeljica naraščaja.

Hrastnik. V »Vigredi« še nismo nič iz naše doline slišali. Zato se je odločila roka, ki se ne čuti poklicana, da poroča o gibanju hrastniških »Vigrednic«.

Hrastniške »Vigrednice« pridno sodelujejo pri katoliško-izobraževalnem društvu, tako pri pevskem zboru, dramatičnem odseku in drugih sekcijah.

Do sedaj niso imele nobenega deklisknega odseka, kar upamo, da se bo v kratkem popravilo.

Dasi so naše vigrednice agilne deklice, zaznamujemo zadnji čas večjo žgubo na številu; nekaj jih je odšlo v druge kraje, nekaj pa jih je opustilo društveno delo. Naj še povem: Naše deklice so imele na

dan novega leta igro »Sirota Jerica«, katere čisti dobiček se je določil za plačilo »Vigredi«.

Dne 25. je Kat. izobr. društvo priredilo »Materinski dan«. Č. g. Medvešek iz Trbovelj je imel slavnostni govor Z deklamacijami so nastopile naše »Vigrednice« in

člani društva, ob koncu je zapel pevski zbor »Oj hišica očetova«.

Upam, da v bodoče ne bo treba meni v »Vigredi« poročati, ampak da bodo deklice ta posel same rade naredile.

Saj zmožne so zadosti, le volje je treba! Bog živi! Nepoklicana roka R. M.

Drobiž

Prejeli smo in priporočamo:

Sveti Alojzij Gonzaga, zaščitnik krščanske mladine. Za 200 letnico kanonizacije priredil dr. Jože Debevec. Založil »Glasnik presv. Srca Jezusovega«, Ljubljana, Zrinjskega 9. Tiskalo »Tiskovno društvo v Kranju«. (S slikami 189+23 strani). Cena broširanemu izvodu 20 Din, vezanemu v polplatno 25 Din, vezanemu v celo platno 30 Din Poštšina 1.50 Din več. (Za Italijo: broš. 10.—Lir; polplatno 12.50 Lir; celo platno 15.—Lir; poštšina 1.25 Lir; za Avstrijo: broš. 2.50 šil.; polplatno 3.15 šil.; celo platno 3.75 šil.; poštšina 30 grošev; za U. S. A.: broš. —45 dol.; polplatno —50 dol.; celo platno —60 dol. Starejši življenjepisi sv. Alojzija so že davno pošli. Velika je bila potreba in povpraševanje po novem Alojzijeve življenjepis. Zato se veselimo, da je 200 letnica svetnikove kanonizacije pospešila to delo. Posebno pa nas veseli, da je tu prijel za pero poznavalec in ljubljni prijatelj naše mladine prof. dr. Debevec. Pisatelj »Vzorov in bojov« je tu vzorno opisal junaške boje prvega vzornika krščanske mladine. Z mladeniško živahnostjo kar potegne za seboj mladega čitatelja na torišče in v dobo junakovo. Nič dolgočasnega, nič duhomornega ni v tem življenjepisu: vabeči naslovi, živahen opis prizorov, ki zanimajo mlado srce Mojstersko in dramatično je opisana 5 dejanska igra med očetom in sinom za dosego poklica. Jezik izbran, slog izglajen, pa tako poljuden, da bo po tem delu segala izobrazena in preprosta mladina. Zlasti so okusno nasejani ljudski pregovori. Srečno se je naslonil pisatelj na najzanesljivejše Alojzijeve življenjepise Alojzijevejših sošolcev in redovnih sobratov; vendar je vzkjub temu slovenski življenjepis samostojen; krajevne in zgodovinske pripombe ga delajo Slovincem zanimivega.

Moderna krščanska mladina sicer dobro ve, da ji je sv. Alojzij prvi vzvišeni vzornik, pa ni malo tudi predsodkov, ki ji ga odbijajo. Naš pisatelj govori mladini, naj se Alojzija nikar ne boji, pa prav spretno brani marsikomu prestrogega in težko umljivega Alojzija ter dokazuje, kar je obljubil v uvodu: tudi Alojzij je šel po strmi

poti železne volje, jeklene vztrajnosti; postavil si je zgodaj visok cilj in mu potem ostal neizprosno zvest skozi vsa deška in mladeniška leta. Ker je torej res Alojzij značaj-vzor, ne bodo po tem življenjepis veselo segali le starši, vzgojitelji in prijatelji mladine, marveč tista mladina sama, ki ima smisel za — samovzgojo. Tako bo prelepi življenjepis nov slovenski slovstven cvet, korak globlje naprej v našem duhovnem življenju in buditelj novih vitezov v naši mladini.

Knjiga je prikupljiva tudi po zunanji obliki. Tiskarna »Tiskovnega društva v Kranju« se je potrudila, da je delo tudi tehnično lično izvedla. Knjigo odlikuje fin papir, popolnoma nove črke, lepe slike, fin ovitek itd., tako, da je cena za sedanje razmere nepričakovano nizka. Naj zato nova knjiga, ki ima trajno vrednost, najde mesto v vseh knjižnicah in prijazen odziv pri vseh družinah in prijateljih notranjega življenja, zlasti tudi naša dekleta ne bodo prezrle te prelepe knjižice, ki je kakor nalašč pisana zanje.

Dobiva se v vseh knjigarnah ali pa naravnost pri upravi »Glasnika«, Ljubljana, Zrinjskega 9.

Nagrobnice. Uredil (v 3. izdaji) Fr. Marolt. V Ljubljani 1926. Izdala in založila Jugoslovanska knjigarna. Prvi izdaji omenjene zbirke je sledil v l. 1909. drugi ponatis, ki je pa tudi hitro pošel. Društva, pevski zbori so stare pesmarice že pogubili in obdelali tako, da so bile že malo porabne. Razmere so kričale po novem ponatu u. Medtem je izšla v Devovi harmonizaciji ponarodela: »Vigredi«, ki še ni dognala svojega očeta. Eni jo pripisujejo Vavknu, drugi pa dokazujejo, da je Škrbinčeva, kar je tudi sam javno povedal. Mimogrede omenim, da se mi ne zdi ravno ta pesem najpripravnejša za nagrobnico. Da se v zadnjem času ni izvršil noben pogreb brez nje, pripisujem največ dejstvu, da ni bilo drugega blaga pri roki, dokler ni prišla na dan še Pavčičeva Narodna nagrobnica. Obe omenjeni pesmi sta tudi v Maroltovi novi zbirki.

V to splošno pomanjkanje je segla zopet Jugoslovanska knjigarna, ki je že večkrat

rešila iz zadrege pevske zборе. Tretja izdaja je premenjena in pestrejša. Nekaj neporabne robe je zamenjane s prav dobrimi novimi žalostinkami. (Adamič, Premrl i. dr.)

Težava je sedaj odstranjena. Imamo zbirko, poceni, pripravno, in kar je glavno, vsebinsko bogato. Čemu rjavi lepa Vilharjeva, ki ima osnutek skoroda turobne koračnice? Zakaj se zbori ne lotijo Ferjančičeve: »Z Bogom«, ki ji ne najdem para? Čemu je popolnoma pozabljena Riharjeva »Jamica«, ki je tako pristržno nežna? Kako iskren je dialog v Foersterjevi: »Ob smrti otroka«? In cela kopa drugih po vrsti. Nekatero so prikladne tudi za petje v cerkvi, eventualno med sv. mašo, n. pr. »Usliši nas« (Jalen). »Večna luč naj mrtvim sveti« (Adamič), »O Gospod« (Foerster) in »Beati mortui« (Mendelssohn). Koncem zbirke so natisnjeni odgovori pri pogrebem obredu in psalm Miserere v znani koralni melodiji, postavljeni za moški zbor.

Zbirka je po vsebini bogata, pestra, po obliki brez hibe, po zunanji opremi (tisk, vezava, velikost), zelo lična in prav pripravna. Cena 16 (odnosno 20 Din za vezan izvod) je mogoča le ob perspektivi na številni odkup. Zato je opomba na 2. strani, ki prepoveduje prepis not, zelo umestna.

Prav bo, če knjiga doseže svoj namen, ki sta ji ga dala skladatelj in založnik, in tudi to stran petja primerno dvigne. Priporočila se sama zadosti. M. Bajuk.

Priporočamo tudi:

Die »Alte Jungfer«, Roman von Pierre l'Ermitte. Herder & Co. 1925. Po mojem je to knjiga našega časa. Zelo rad bi jo dal v roke vsem onim, ki v nesebičnem delu na za mladino, za skupnost in domovino pozabljajo pa lastno srečo in ostanejo delu na ljubo »žene-neomožene«. Mlada Parižanka čaka v ljubezni, da se ji ljubljeni razodene. Ta pa ljubi dejansko ne njo temveč njeno

mlajšo sestro. In ostane, potem ko se ji je po mnogih bojih in res ne lahkkih, pridobila notranji mir, sama — ne morda iz trpkosti in tudi morda ne iz pomanjkanja »prilike« — temveč, ker se ji je priljubilo delo in skrb za njene ogrožene sestre v velikem pariškem zavetišču. Roman je pisan s fino psihologijo. V Parizu je bilo prodanih prvi teden, ko je delo izšlo 10.000 izvodov. Za sklep naj omenim še to, da je pisatelj katoličan in je delo pisano v tem duhu.

Dr. R. L. T.

Die Frühlingsreise, Ein Buch für junge Mädchen. Herausgegeben von Charlotte Herder. Verlag Herder & Co. 1925.

Dokaj obsežna knjiga je nekako navodilo doraščajočim dekletom. V obliki posrečenih esejev, kratkih zgodb in pesmi poizkušajo pisatelji in pisateljice podati nekaj norm za življenje dekleta, bodoče žene, matere, gospodinje, vzgojiteljice. Marsikaj je v knjigi dobrega, marsikaj bi pa želel da ni bilo sprejeto v vzgojno knjigo. Priporočljiva je učiteljicam višjih dekliških razredov.

Die heilige Magdalena Sophie Barat und ihre Stiftung die Gesellschaft der Ordensfrauen vom heiligsten Herzen Jesu. 2. Aufl. Herder & Co. 1925. Kakor zvezde vodnice so zgledi velikih mož in žena, gotovo ne brez vzroka. Kakor deček vidi in sluti v delih kakega Robinzona, Stanleya, Amundsenesa uresničen svoj vzor, dokler ga ne zamenja z drugim bolj jasnim, prav tako je življenje, enako svetih kot duhovitih žena in mož, globokim in plemenitim dušam uresničenje njih najglobljih sanj, najtišjih in najbolj skrivnostnih želja. Življenje in delo nove svetnice je res ogledalo nesebičnega življenja polnega truda, toda tudi najboljše blagoslova. Zaeno je življenjepis kos prezanimive cerkvene in svetne zgodovine. Knjigi je priloženo tudi slovesno pismo papeževu (bula), ki obsega kratek potek svetniškega procesa. D. R. L. T.

Uredniška molčečnost.

Iva: Niste brez nadarjenosti. Kaj malega Vam še nagaja slovnica (ne z ulnjaka, temveč iz ulnjaka; srcé ima v množini srca, ne srcá itd.). Sicer pa pesmice še precej gladko teko. Eno ali drugo prinese Vigred o priliki.

Mira. Kakor druge Vaše pesmi, smo tudi »Črne ptice« skušali predelati. Primerjajte, če imate prepise! Glavno misel je treba jasno povedati.

Jadranka. Poslane reči so le od daleč pesmim podobne. Ni še prave pevske mere, pa tudi zveza besedi večkrat ni primerna.

To velja zlasti za »Noč« in »V gozduc«. Tudi slovnica Vam še dela težave. (N. pr. predlog »med«.) Pesmice »V tujini« e bilo treba precej okrajšati in opiliti. O priliki bomo že katero prinesli.

Velika solza. Vsebina premalo določna. Nejasno. Slovnične napake! Ali ste si nabavila slovnico? Studirajte pridno sklanjo! Napišite zaenkrat nekaj v nevezani besedi, t. j. ne v verzih! Pišite počasi in s premislekom. Tudi pisma!

Vsem: Vsak in vsaka naj proizvodom dostavi ime in piše le po eni strani lista!

Izhaja vsak mesec. — Za članice je list plačan s članarino, za druge znaša naročnina 25 Din; za inozemstvo 32 Din. List izdaja Orliška podzveza (**Anica Lebar**) v Ljubljani. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljudskem domu.

Odgovorna urednica: **Zvona Primčeva**.

Za Jugoslovansko tiskarno: **Karel Čeč**.

NOVA ZALOŽBA LJUBLJANA

KONGRESNI TRG 19.

Vse pisarniške potrebščine.

Vse knjige.

Belo platno

trpežno „Vrst“ m Din 11—, močno „Sava“ Din 12-50, „Slovensko platno“, zelo močno, Din 14-50, fina „Beograd“-tkanina Din 16—, zelo fina tkanina „Gorica“ za srajce Din 18—, posebno fini naturel-sifon, šir. 92 cm, Din 22— razpošilja v el-trgovina K. Stermecki Celje, št. 239. Ilustr. cenik z nad 1000 slikami se pošlje vsakomur za-
stoj, vzorci od sukna, kam-
garna in razne manufakturne
robe pa samo za 8 dni na ogled.
Kdor pride z vlakom osebno
kupovat, dobi nakupu pri-
merno povrnitev vožnje. Kar
ne ugaja in ni odrezano, se zamenja ali vrne denar. Na-
ročila nad Din 500— poštnine prosto. Trgovci engros-cene.

Društvena nabavna zadruga v Ljubljani (Ljudski dom)

priporoča vse potrebščine za orliški kraj: rips za bluže, ševijot za krila, čepice, nogavice, orlovske znake itd. Dalje trakove za načel-nice in predsednice, odznake s tiskom in vse poslovne knjige in tiskovine za orliške krožke. — Zaloga šmink, pudra, vazeline in mastiksa za šminkanje igralk. — Dobijo se tudi za proste vaje potrebne note. — Posreduje nakup vseh društvenih potrebščin. — Kupujte le pri lastnem podjetju. Nalagajte hranilne vloge v „Centralno čebelico“, ki jih obrestuje po 6%.

Vigrednice!

Naročajte knjigo

„Mati vzgojiteljica!“

Stane 16 Din in se naroča v naši upravi, Ljubljana, Ljudski dom.

Zavarujte svoje življenje, poslopje in premičnine le pri
VZAJEMNI ZAVAROVALNICI
V LJUBLJANI, Dunajska c. 17.

PODRUŽNICE:

Celje, Breg 33.
Zagreb, Pejačevićev trg 10,
Sarajevo, Vrbanja ulica št. 4.

PRIPOROČAMO
NAŠO DOMAČO
KOLINSKO
CIKORIJO!

To krasno belo perilo

ki blešči kakor snežno beli labodi na
zeleni gori,

je bilo oprano s priznanim milom „Gazela“

To milo je pravcati čudež kemične znanosti,
ki vsled izbornih snovi, iz katerih
se sestavi eno, perilu
prav nič ne škoduje.

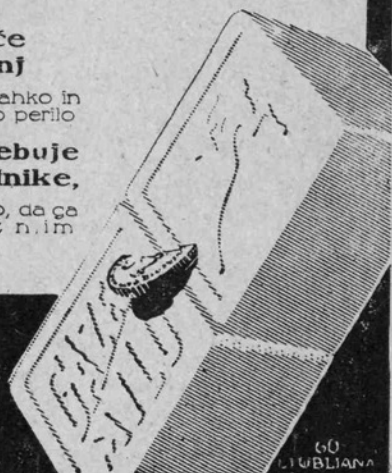
Na tisoče in tisoče pametnih gospodinj

ga dobro pozna in ve, kako lahko in
jemeliš se z ním pere vsako perilo.

Milo „Gazela“ pa vsebuje tudi prave pristne zlatnike,

zato je še tembol priporočljivo, da ga
kupujete ter pridno perete z ním.

GAZELA MILO

60
LJUBLJANA